

Beslutningsforslag nr. **B 48**

Folketinget 2014-15

Fremsat den 19. december 2014 af Özlem Sara Cekic (SF), Eigil Andersen (SF) og Jonas Dahl (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om mænds/medmødres ret til barselsorlov

Folketinget pålægger regeringen inden den 1. april 2015 at fremsætte et lovforslag, der sikrer indfasning af fædres og medmødres ret til længere barselsorlov. Orloven skal indgå i den samlede barsels- og forældreorlov. Hvis faderen eller medmoderen ikke benytter de 12 uger, skal de bortfalde,

men i indfasningsperioden skal der gives mulighed for, at ikkebenyttede uger kan overføres til moderen. Regeringen opfordres desuden til at komme med forslag til, hvordan barselslovgivningen kan blive mere kønsneutral og enkel og gennemskuelig for borgerne.

Bemærkninger til forslaget

Der er tale om en genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 103, folketingsåret 2013-14, med enkelte opdateringer. Der henvises til Folketingstidende 2013-14, A, B 103 som fremsat, side 1, og F, møde 93, side 33 ff.

Mødre og fædre er forældre på lige fod og skal have reelle muligheder for at være det. Men vi er endnu langt fra et ligestillet forældreskab. Fædre tager stadig kun 7-8 pct. af den samlede orlov på barselsdagpenge.

Der eksisterer fortsat en række barrierer for de fædre, der gerne vil holde længere orlov i barnets første levetid, både i forhold til indstillingen på arbejdspladser, hvor der ikke er tradition for, at fædre benytter forældreorloven, og i forhold til fædrenes overenskomstmæssige muligheder, som gør, at de ofte har ringere muligheder for orlov med løn, end mødrene har.

For at sikre en moderne barsels- og forældreorlov, der matcher det moderne familieliv, er der behov for at ligestille forældrene og sikre en mere kønsneutral lovgivning. I den nuværende barsellov er 14 uger efter fødslen reserveret til moderen (foruden 4 uger før fødslen). Kun 2 uger er reserveret til faderen/medmoderen.

Ved at øremærke en del af forældreloven til fædre vil man styrke fædres rettigheder og forbedre kvindernes muligheder på arbejdsmarkedet. Samtidig vil det bane vejen for mere ligeløn og lige rettigheder.

En øremærkning kan ske ved en gradvis indfasning over nogle år både med hensyn til antallet af uger og med hensyn til mulighederne for at overføre ubrugt barsel til moderen, således at familierne kan indrette sig på de nye muligheder. Det er vigtigt, at overenskomstansatte i både den private og den offentlige sektor løbende har mulighed for at aftale sig frem til ret til løn under orloven. Derfor skal en indfasning af fædreorloven tage hensyn til de eksisterende overenskomster med hensyn til øremærkning og ske på en måde, så overenskomstparterne får mulighed for at sikre orlovsrettigheder til faderen og tilpasse orlovsmønstret i overenskomsterne til den nye lovgivning.

Fædre skal sikres bedre rettigheder, så de har et reelt frit valg til at kunne afholde barsel med deres barn. De skal ikke miskrediteres på jobbet for deres valg, men have ret til at være en del af deres børns opvækst fra starten. Undersøgelser viser, at traditionen for, at mænd holder barsel på arbejdspladserne, har stor betydning for mænds valg med hensyn til barsel.

Fædre skal sikres en større rolle i barnets opvækst fra starten, så de helt naturligt bliver en mere integreret del i børnenes opvækst, end tilfældet er i dag, til glæde og gavn for børnene, der får bedre adgang til både mor og far. Børn skal have ret til at være sammen med begge deres forældre fra starten af deres opvækst. Derfor er det nødvendigt at give forældrene lige muligheder for barsel efter fødslen. Det er afgørende, at familierne selv kan tilrettelægge deres orlov. Den frihed bør styrkes ved at bevare en lang periode, som forældrene kan fordele frit, og ved at gøre forældrenes ad-

gang til orlov ligeværdig. Den forbedrede retsstilling til fædre på dette område skal derfor også omfatte medmødre.

I de tilfælde, hvor der reelt kun er en forælder, bør hele orlovsperioden og alle dagpenge tilfalde denne forælder. Der skal i lovgivningen indtænkes løsninger på uoverensstemmelser mellem forældre, der ikke bor sammen.

Hvis barselloven bliver udformet mere kønsneutralt, sikres det, at alle forældre kan se sig selv i loven, også forældre af samme køn. Samtidig bliver det enklere for borgerne at planlægge deres orlov, hvis al orlov efter fødslen er forældreorlov.

En mere kønsneutral barselsordning vil på længere sigt kunne bidrage til at ændre på den kønsopdeling, der i dag er på arbejdsmarkedet, og derved give kvinder og mænd flere muligheder for det arbejdsliv, de gerne vil have.

Baggrund

Mænd holder stadig kun en lille del af barslen. Kun knap 8 pct. af den samlede barsels- og forældreorlov er fædres andel. For forældrepar vedkommende, hvor begge forældre har holdt barselsorlov, står moderen således for 88 pct. af det samlede antal barselsdage. Kvinder, der er ene om at holde orlov på dagpenge, holder fem en halv gang så lang en barselsorlov som mænd i den tilsvarende situation.

En tredjedel af mændene holder kun de 2 ugers orlov, som er øremærket til fædre, og der er mange familier, i hvilke kun moderen holder barsel med barnet. I 27 pct. af de familier, der modtager barselsdagpenge, er det kun moderen, der holder barsel, jf. NYT fra Danmarks Statistik, nr. 129, fra den 12. marts 2014.

Den arbejdsplads og overenskomst, man har, påvirker også, hvor meget barsel fædrene holder. I gennemsnit holdt en nybagt far på en statslig arbejdsplads 48 dages forældreorlov i 2010, og dermed var det mere end dobbelt så lang en orlov, som en nybagt far i den private sektor holdt, jf. »Krisen tvinger fædre væk fra barsel«, Ugebladet A4, den 8. marts 2013.

På arbejdspladser, hvor chefen signalerer, at barsel til fædre er i orden, vælger flere også den mulighed, jf. SFI 2005: »Mænd, orlov og arbejdspladskultur«.

Bedre barselsrettigheder til fædre vil tillige gavne familiernes stabilitet. Undersøgelser peger på, at skilsmisseraten falder, når faderen tager en større del af barselsorloven, jf. Livia Sz. Oláh 2001: »Gendering Family Dynamics: The Case of Sweden and Hungary«.

Kritiske røster har fremført, at mænd ikke ønsker mere barsel. Men en gallupundersøgelse om emnet fra september 2013 manede den myte til jorden. Faktisk viser det sig, at op mod to tredjedele af danske mænd gerne vil bruge 12 uger på at være på barsel med deres barn, hvis de fik muligheden. Og kun 14 pct. af mændene til børn under 15 år angiver, at de slet ikke har lyst til at holde lang orlov, jf. artiklen »Far vil gerne have barsel – hvis han får lov«, avisen.dk, den 11. september 2013.

Regeringen kan med fordel lade sig inspirere af vores nordiske nabolande, hvor en større del af orloven er forbeholdt fædre. I 2002 reserverede Island 3 måneders barsel til mænd, og i 2012 blev det besluttet, at dette skal stige til 5 måneder i 2016, så mænd og kvinder hver har 5 måneder og 2 fælles måneder til deling. I Norge er 12 uger af barselso- loven reserveret til mænd, og i Sverige drejer det sig om 2 måneder (indført i 2002). Dette betyder bl.a., at fædre tag- er en større del af orloven. Tal fra 2011 viser, at fædre tog 29 pct. af den samlede barselso- lov i Island, 23,7 pct. i Sve- rige og 17,8 pct. i Norge. I Norge benytter 9 ud af 10 fædre således i dag deres ret til fædreorlov, jf. SFI 2013: »Øre- mærkning af barsel til fædre. Et litteraturstudie«.

Udover at sikre mænd/medmødres ret til længere barsel- orlov er det vigtigt at sikre en mere kønsneutral barselso- vning. I udformningen af en sådan kan regeringen f.eks. lade sig inspirere af Sverige, hvor man har udformet barsel- loven langt mere kønsneutralt. Det betyder også en mere en- kel lov. F.eks. behøver man ikke at skelne mellem fædreor- lov, som kun faderen må afholde, og barselso- lov, som kun moderen må afholde. I Sverige taler man udelukkende om forældreorlov.

Skriftlig fremsættelse

Özlem Sara Cekic (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om mænds/medmødres ret til barselsorlov.

(Beslutningsforslag nr. B 48)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.